

ס"ק

בבית הדין האזורי לעבודה בחיפה

בעניין:

ארגון הסגל האקדמי הזוטר בחיפה

ע"י ב"כ עו"ד ליאור אבו מ.ר. 46740

משד' פל ים 7-9, ת.ד. 199, חיפה 31001

טל': 04-8674237 פקס: 15348362165

המבקש

נ ג ד

אוניברסיטת חיפה

שד' אבא חושי, הר הכרמל, חיפה 31905

המשיבה**בקשת צד בסכסוך קיבוצי**

עניינה של בקשה זו הפרה חמורה ובוטה של ההסכם הקיבוצי המיוחד שנערך ונחתם ביום 14.12.08 (להלן: "ההסכם הקיבוצי 2008" או "ההסכם הקיבוצי האחרון" או "ההסכם הקיבוצי") בין המוסדות להשכלה גבוהה בישראל, ביניהם המשיבה, לבין הפורום המתאם של ארגוני הסגל האקדמי הזוטר באוניברסיטאות וארגוני הסגל האקדמי הזוטר, לרבות המבקש, ארגון הסגל האקדמי הזוטר באוניברסיטת חיפה, בסוגיות כדלקמן: (1) סירוב המשיבה להחתים מורים מן החוץ רמה ג' על הצהרת הכנסה ולפעול לפי הצהרה, במטרה שלא להכיל את הוראות ההסכם הקיבוצי 2008 על אוכלוסיה זו; (2) קיומו של נוהל העסקה של עמיתי ההוראה במשיבה המנוגד להסכם הקיבוצי החל על הצדדים.

יודגש כבר בפתח בקשה זו כי המדובר בהפרת ההסכם הקיבוצי, בניהול מו"מ בחוסר תום לב ע"י המשיבה ובפגיעה ביחסים הקיבוציים, כפי שיפורט להלן.

בית הדין הנכבד מתבקש בזאת ליתן למבקש את הסעדים המפורטים בבקשה זו, כפי שיפורטו בהמשך.

לבקשה זו מצורפים תצהירי תמיכה בבקשה מטעם המבקש.

להלן נימוקי הבקשה.

הצדדים

1. המבקש, הינו ארגון העובדים היציג של חברי הסגל האקדמי הזוטר באוניברסיטת חיפה, לרבות עוזרי הוראה, עוזרי מחקר, תלמידי מחקר המועסקים בהוראה, מורים בחוזה אישי, עמיתי הוראה ומורים מן החוץ.
2. חברי המבקש מועסקים במשיבה בתפקידים שונים ובמסלולי העסקה והסכמי העסקה שונים.
3. המשיבה הינה מוסד להשכלה גבוהה שניזונה בין היתר מתקציבי ציבור והנה מוסד דו מהותי כהגדרת פסיקת בתי הדין אשר אמורה להחיל ולקיים נורמות מהמשפט הציבורי, לרבות בדרך של קיום הסכמים בתום לב.

ההסכמים החלים על הצדדים

4. בין הצדדים נחתמו לאורך השנים מספר הסכמים קיבוציים, כאשר האחרון שבהם, שנחתם בין ועד ראשי האוניברסיטאות בו חברה המשיבה לפורום המתאם של ארגוני הסגל האקדמי הזוטר בו חבר המבקש, הינו מתאריך 14.12.08 (להלן: **"ההסכם הקיבוצי האחרון"**).

מצ"ב ההסכם הקיבוצי מתאריך 14.12.08 והוא יסומן להלן: א'.

5. בטרם נחתם ההסכם הקיבוצי האחרון התנהל בין הצדדים מו"מ ארוך שתחילתו בצעדים ארגוניים, בעקבותיהם נחתם זיכרון דברים (להלן: **"הסכם הבנות"**) אשר ביטא את הסכמות הצדדים נכון לאותו המועד. **לאחר מכן התנהל מו"מ ממושך של חודשים ארוכים לגבי ההסכם הקיבוצי כפי שנחתם לבסוף בראשי תיבות ב-8 בספטמבר 2008 וחתימה מלאה ב-14 בדצמבר 2008.**

מצ"ב הסכם הבנות מתאריך 27.5.08 והוא יסומן להלן: ב'.

6. עילת המאבק הממושך שניהלו ארגוני הסגל האקדמי הזוטר **קודם לחתימה על ההסכם הקיבוצי הייתה ביטול, או למצער צמצום ניכר, של תופעת ההעסקה של מרצים באוניברסיטה, במסלול "מורים מן החוץ"**. המדובר בצורת העסקה זולה שתפסה לה שורשים באוניברסיטאות, תוך עקיפת תקני העסקה והסדרי העסקה שנקבעו בהסכמים קיבוציים, ותוך קיפוח חמור של זכויותיהם ומעמדם של המרצים שהועסקו כך לאורך שנים.

7. העסקת מרצים במסלול מורים מן החוץ נועדה במקורה להעסקת פרופסורים מאוניברסיטאות אחרות, או בעלי מקצוע בכירים בשוק הפרטי או במגזר הציבורי הזכאים למלוא הזכויות והתנאים במקום עבודתם האחר. בפועל, הפכה צורת העסקה זו, שהייתה זולה לאוניברסיטאות, לדפוס העסקת חלק גדל והולך של הסגל האקדמי ומספרם של המורים מן החוץ הגיע לאלפים רבים. ב-2008 הוערך מספרם באוניברסיטאות בלמעלה מ-5000, המועסקים רובם ככולם במשרות חלקיות, רבים מהם במספר מוסדות במקביל.
8. מתוך נקודת המבט הזו, ובמטרה כאמור לצמצם באופן ניכר את מס' המרצים שיועסקו כמורים מן החוץ, התגבש מסלול העסקה חדש בעל סולמות שכר ותנאי שכר הולמים יותר מאלה המשולמים למורים מן החוץ, המכונה "עמית הוראה". העסקה במסלול עמית הוראה החלה (רטרואקטיבית) ב-1.10.08.
9. יש לציין, כי עד מועד זה בחרה המשיבה, בנבדל משאר המוסדות להשכלה גבוהה לכנות את המועסקים כמורים מן החוץ דווקא בכינוי "עמית הוראה". לאחר חתימת ההסכם שונה המונח של אלה ל"מורים מן החוץ" כמקובל בשאר האוניברסיטאות. על מנת להסיר ספק ולמנוע בלבול, תנאי עבודתם ושכרם של "עמיתי הוראה" כפי שהם מופיעים בתקנוני האוניברסיטה, בהסכמי השכר או בתכתובת הקודמת לשנת 2008 זהים לאלה של "מורים מן החוץ" דאז והיום בשאר האוניברסיטאות, והם יכוננו איפוא עמיתי הוראה "ישנים" או "מורים מן החוץ" כפי כינויים היום באוניברסיטת חיפה.
10. הגדרת עמית הוראה כפי שהדבר בא לידי ביטוי בסעיף 4 להסכם הקיבוצי האחרון, הינה הגדרת "סל" על דרך השלילה וזאת במטרה ברורה ומובהקת שכל מי שאינו מועסק במסלולי העסקה "הרגילים" או ה"נורמטיביים", המפורטים במפורש בסעיפים קטנים (1) – (6) להגדרת עמיתי הוראה בסעיף 4 בהסכם הקיבוצי האחרון, יכנס ל"סל", באופן שיותר מספר מצומצם ככל הניתן של מרצים שיועסקו כמורים מן החוץ בתוכניות הלימודים הרגילות באוניברסיטה.
11. בשל חשיבות הדברים יובא להלן החלק הרלוונטי בסעיף ההגדרות בהסכם הקיבוצי האחרון:

"עמית הוראה: כל מי שמוסד מבקש להעסיקו כעובד בתפקידי הוראה, תרגול והדרכה אקדמאיים, שהכנסתו השנתית מעבודה, שלא ממשרה אקדמית ממוסד כלשהו להשכלה גבוהה בישראל, כשכיר (לא כולל השתתפות המעביד בהוצאות נסיעה) ו/או מעסק ו/או ממשלח יד ו/או מקצבה ממעביד או מקרן פנסיה (להלן בסעיף זה "הכנסה"), אינה עולה על "ההכנסה השנתית המירבית" כהגדרתה להלן, בהתאם להצהרתו בדבר

"הכנסה", כמפורט להלן **אך למעט**, כל מי שעונה לאחד או יותר מהתנאים שלהלן:

(1) מי שמועסק **במשרה מלאה** במוסדות מוכרים להשכלה גבוהה בישראל **כסגל אקדמי בכיר** בכל המסלולים לסגל בכיר (לרבות אורחים, נילוים וכיו"ב);

(2) מי שזכאי למינוי באותו מוסד **כאסיסטנט או כמדריך או כמדריך דוקטור או כעוזר הוראה** עד למשרה מלאה;

(3) מי שמועסק באותו מוסד עד למשרה מלאה **במסלול המקביל בדרגות הזוטרות** בתפקידים כגון מורי לשון ושפות, מורי מכינות, מורים בסדנאות ובמקצועות עזר, בשטחי מיומנות מקצועית ובמסגרת הכשרה מעשית;

(4) חוקרים **במסלול קמ"ע** באותו מוסד במשרה מלאה;

(5) עובד **סגל מנהלי** המועסק באותו מוסד במשרה מלאה כעובד מינהלי, שעיקר משרתו אינו כולל חובות הוראה או הדרכה;

(6) **פנסיונר**, למעט פנסיונר שחתם על הצהרה ש"הכנסתו" אינה עולה על ...

....

(ההדגשות לעיל ומכאן ולהבא אינן במקור. ל.א.)

12. מעיון בהגדרה האמורה לעיל, ניתן להיווכח כי "עמית הוראה" מוגדר על דרך השלילה, **דהיינו, כל מי שאינו מועסק במסלולי ההעסקה ובהיקפי ההעסקה המפורטים בסעיפי המשנה ושהכנסתו אינה עולה על הקבוע במבחן ההכנסה.**

13. יתרה מזאת, בסעיף 3 להסכם הקיבוצי האחרון נקבע כדלקמן:
"הסכם זה יחול בכל מוסד על סגל אקדמי זוטר, מורים מן החוץ **וכן על מי שעונה להגדרת עמית הוראה וזאת לצורך העסקתו כעמית הוראה.**" (ההדגשות אינן במקור- ל.א.)

14. לאור האמור בסעיפי ההסכם הקיבוצי האחרון ברור שבאופן מובהק הסכימו הצדדים שלא להגדיר את המושג "עמית הוראה" לפי רשימה סגורה של קריטריונים אלא לקבוע

שכל עובד הוראה, הדרכה ותרגול אקדמיים שאינו עונה על קריטריונים הקבועים בהסכם הינו עמית הוראה.

מורים מן החוץ בדרג ג'

15. במסלול העסקה "מורים מן החוץ" ישנם 4 דרגות: 1, א', ב' ו-ג'; במסלול העסקה של "עמית הוראה" נקבעו 3 דרגות בלבד: 1, א' ו-ב'.
16. במשיבה בחרו שלא לתת הגדרות ברורות מבחינת דרישות התפקיד וההשכלה למורים מן החוץ בכלל ובפרט למורה מן החוץ ג'. מצב זה בו אין הגדרות ברורות לתפקיד של מורה מן החוץ ובפרט אין כל הגדרה אקדמית לתפקיד מורה מן החוץ דרג ג' נותן למשיבה אפשרות לשבץ כרצונה עובדים בדירוג זה בניגוד להסכם הקיבוצי בין הצדדים. זאת מעבר לבעיה העקרונית שבה מוסד אקדמי מעסיק מספר רב של מרצים מבלי שיהיה סולם דרגות אקדמי שידרג את מעמדם ותפקידם.
- חשוב לציין כי תקן מורה מן החוץ ג' אינו מזכה בשכר או בתנאים המקבילים לדרגות המצויינות בסעיף 14(1) להסכם השכר הקיבוצי (סגל בכיר, לרבות אורחים נלווים וכו') והוא אינו נחשב כלל כמשתייך לאחד המסלולים של סגל אקדמי בכיר.

נוהל מורים מן החוץ/עמיתי הוראה של המשיבה והוא יסומן להלן: ג'.

17. לפיכך כפי שניתן להיווכח מהאמור לעיל, ובפרט מאחר ולא הוחרג במפורש בהסכם השכר, יש להעסיק בתקן עמית הוראה גם מורה אשר האוניברסיטה מבקשת להעסיקו בתקן ממ"ה ג' כל עוד הוא עונה לקריטריונים של "עמית הוראה" בשל נתונו האישיים.
18. המבקש יקדים ויטען כי על מנת למנוע מצב בו האוניברסיטאות יעשו שימוש בעוקפי הסכם, תוך שמועמדים כאמור ימנעו מהצהרה על הכנסתם וכיוצא באלה, וכך תמשיך תופעת העסקה כמורים מן החוץ ומסלול עמיתי הוראה ירוקן מתוכן, סוכם כי כל המועמדים להוראה כמורים מן החוץ או כעמיתי הוראה יחתמו לפני קבלת המינוי על הצהרה בדבר הכנסה, ולחילופין, יחתמו באותו הטופס על סעיפים המחריגים אותם מתחולת ההסכם (חברי סגל אקדמי בכיר במשרה מלאה, וכו'), וכי הארגונים יהיו רשאים לפנות ולבצע בדיקות מעת לעת של הדיווחים למול האוניברסיטאות.
19. במשיבה המנגנון שקובע האם עובד הינו מורה מן החוץ ב' או ג' או עמית הוראה א' או ב' הינה ועדה במסגרת הפקולטה הפועלת בהתאם לנוהל מורים מן החוץ/עמיתי הוראה של המשיבה, ברם מעיון בנוהל האמור עולה כי הוועדה האמורה אינה בוחנת את המועמדים בהתאם למבחני ההכנסה שנקבעו בהסכם הקיבוצי אלא בהתאם לקריטריונים אחרים
- שאף הם אינם מצויינים כלל בנוהל!**
20. ראוי לציין כי בנוהל האמור, מורה מן החוץ ג' (בכיר) אינו חלק מההסכם הקיבוצי האחרון אך כפי שפורט לעיל, אין הדבר עולה בקנה אחד עם הניסוח הברור בהסכם הקיבוצי האחרון וייתכנו מקרים בהם עובד יוגדר כממ"ה ג' כאשר הוא עונה על הגדרות

- "עמית הוראה". יש לציין כאן שהנוהל הזה הנו למעשה הפרה של סעיף 4.1 להסכם הקיבוצי עצמו ולמכתב הנלווה המסומן א'3 המציין במפורש שהתקנון יוסכם ע"י האוניברסיטה וארגון הסגל "ובלבד שהוראותיו יתאמו לאמור בהסכם".
21. על אף שתקנון ההעסקה אמור היה להקבע במשותף בין הצדדים, בחרה המשיבה לעשות דין לעצמה ולקבוע את נוהל העסקת מורים מן החוץ/עמיתי הוראה מבלי לשתף את ארגון העובדים בניסוחו. חמור מכך, כפי שיפורט בהמשך בחלק העוסק בהתכתבויות בין הצדדים, המשיבה בחרה לשנות את הנוהל האמור **לאחר שהתקבלה פנייה של הארגון בחודש נובמבר 2009 בנוגע לאופן העסקת מורים מן החוץ דרג ג'** אך לא הודיעה לארגון כלל על אישורו של הנוהל למרות שהתקיימו מספר רב של פגישות שעסקו בנושא של מורים מן החוץ דרג ג'.
22. על קיומו של הנוהל נודע לארגון רק בעת הכנת בקשה זו והנושא לא הוזכר כלל במהלך המגעים הארוכים שהיו בנושא העסקת מורים מן החוץ דרג ג' בין הארגון לבין המשיבה. בנוסף לכך, פנייה בכתב שנעשתה ע"י יו"ר הארגון לסגן נשיא המשיבה נענתה בתשובה מתחכמת כי כלל אין מדובר ב"תקנון" אלא ב-"נוהל אוניברסיטאי" שאינו קשור כלל להסכם הקיבוצי משנת 2008, כאילו התעלול המילולי של כינוי תקנון שהוראותיו אינן תואמות להסכם "נוהל אוניברסיטאי" יש בו בכדי להכשיר את הפרת ההסכם הבוטה. יש לציין כי המשיבה אף לא טרחה להכחיש כי הסתירה מהמבקש את אישור הנוהל האמור. כמו כן, ניסיונה לקבוע דרכי העסקה לעמיתי ההוראה מבלי לקבל את הסכמת המבקש, קל וחומר הכנת נוהל העסקה מפורט בנדון מבלי לקבל על כך את אישורו של המבקש ואף לא ליידע אותו על כך, הינה בניגוד לסעיף 4.1 להסכם הקיבוצי ונספח א'3.
- מצ"ב מכתב יו"ר המבקש לסגן נשיא המשיבה מיום 7.9.11 ותשובת הגב' שרה צזנה ראש אגף משאבי אנוש במשיבה מיום 25.9.11 והם יסומנו להלן ג'1-ג'2.**
23. יש לציין, כי התנהלות המשיבה, לרבות אי מתן כל הודעה לארגון העובדים בדבר הפעלת נוהל חדש שבא ליישם את ההסכם הקיבוצי שנחתם בין הצדדים, מהווה חוסר תום לב מובהק ופגיעה קשה באמון בין הצדדים החשוב במיוחד ביחסים קיבוציים ארוכי טווח, כמו במקרה דנן.
24. מתוך התנהלות המשיבה ניתן ללמוד כי היא לא סברה שיש בסיס לפרשנותה המעוותת להסכם הקיבוצי בין הצדדים, **שהרי לו חשבה כך הייתה מודיעה על עמדתה לארגון עוד בחודש נובמבר 2009 והסוגיה הייתה מוכרעת בבית הדין.** תחת זאת בחרה המשיבה "לגבות" את עמדתה בנוהל העסקה חד צדדי המנוגד להסכם אשר הוסתר מהארגון, לנהל מו"מ ארוך שנמשך כשנה וחצי ושעליו יפורט בהמשך, ורק בסופו הודיעה כי אינה מוכנה להעסיק את המורים מן החוץ דרג ג' בהתאם לתנאי ההסכם הקיבוצי ולא תאפשר למורים אלו למלא טפסי הצהרה כנדרש בהסכם.

25. יובהר ויודגש כי ההסכם הקיבוצי 2008 בהתייחסו לחובה למלא הצהרת הכנסה לא הבחין בין העסקת מורים מן החוץ בדרגה זו או אחרת, והחובה נקבעה לגבי כלל המורים מן החוץ.

26. למען ההגינות יצוין כי בסעיף 4 להסכם הקיבוצי מופיעה הגדרה למונח "מורים מן החוץ", כאשר הגדרה זו מתייחסת למי שהתמנה על ידי המוסד למורה מן החוץ בדרגות 1, א' ו-ב' בלבד, והמשיבה בחוסר תום לב בולט נאחזת כמוצאת שלל רב, בהגדרה זו כדי לבסס הימנעותה מהחתמת מורים מן החוץ ג' על הצהרת הכנסה.

27. אלא שהגדרה זו, כפי העולה בבירור מהתחייבויות הצדדים כמפורט בהסכם הקיבוצי כולו וכפי שבא לידי ביטוי במשא ומתן ולאחריו, לרבות בכתובים (ראה להלן), לא נועדה לנושא מילוי ההצהרה בדבר הכנסה, אלא לאותם סעיפים בהסכם הקיבוצי המתייחסים לתנאי מורים מן החוץ כגון בסוגיית פנסיית חובה, או ייצוג המורים מן החוץ בדרגות השונות.

28. למעלה מן הצורך, ורק לשם הדגשת האבסורד שבטענת המשיבה, מופנה בית

הדין הנכבד לסעיף ההגדרות בהסכם הקיבוצי:

"הנחיות": עמית הוראה וכן מורה מן החוץ יחתום ללא הסתייגות, לפני קבלת המינוי על הצהרה (בנוסח שיקבע על ידי המוסד) בדבר "הכנסה" כהגדרתה בהגדרת עמית הוראה לעיל".

הינה כי כין הדרך היחידה בה ניתן באמת להבחין בין מורה מן החוץ לעמית הוראה הינה החתימה על טפסי ההצהרה ופירוט צורת העסקתו והכנסותיו של המרצה שאלמלא ימלא טופס זה איך ניתן יהיה לדעת האם בעמית הוראה או במורה מן החוץ עסקינן?

29. כאמור, מראשיתו ולאורך כל הדרך, עסק המו"מ בכל המורים שהעסקתם כמורים מן החוץ אינה לפי הכללים. כך לדוגמה, "תוכנית ות"ת" (טיוטת הסכם שגובשה בפברואר 2008, לבקשת שרת החינוך דאז, הפרופ' יולי תמיר), מגדירה כך את מטרת התוכנית באופן כוללני, ללא סיוג המורים מן החוץ מרמה ג':

"חברי סגל אקדמי, שאינם במסלולי ההעסקה הרגילים של הצוות הבכיר והזוטור ואשר אינם בעלי משרה אקדמית כסגל בכיר במשרה מלאה במוסד להשכלה גבוהה בארץ, יועסקו בדרגות שכר עפ"י מסלולי ההעסקה הקיימים כסגל משרתי, בכללים המפורטים במסמך זה"

(נוסח זה מופיע הן בטיוטה מיום 6.2.2008, והן בנוסח הסופי מיום 18.2.2008, לגביו התקבלו הערות ארגוני הסגל האקדמי הזוטור.)

מצ"ב בהתאמה טיוטות ההסכם מיום 6.2.08 ו 18.2.08 והם יסומנו להלן: ג/ג-3/4.

30. באותה תוכנית הציג נציג ות"ת חישובי עלויות הכרוכות בהעברת כל המורים מן החוץ מכל הדרגות למסלולי העסקה נורמטיביים, כסגל אקדמי זוטור. מורים מן החוץ ברמה ג' נכללו בחישובים אלה במפורש.

מצ"ב טיוטת חישוב "הערכת עלות שנתית להסבת מורים מן החוץ לסגל משרתי באוניברסיטאות בשנים 2008 עד 2013" (נספח ד' לתוכנית ות"ת) מיום 6.2.08 והוא יסומן להלן ג/5.

31. עוד יצוין כי במהלך המו"מ לא הוצאו מורים מן החוץ ג' מגדר אלה שלגביהם נוהל מו"מ בנושא העברה למסלול עמיתי הוראה.

32. גם בהסכם ההבנות מיום 27.5.2008 אין החרגה של המורים מן החוץ ברמה ג': הסעיף הראשון בהסכם ההבנות המגדיר עמיתי הוראה קובע כך:

1. עמיתי הוראה

הגדרת האוכלוסייה- כל מי שמועסק באוניברסיטאות בתפקידי הוראה (כולל תרגול והדרכה) שלא במסגרת מסלולי ההעסקה נורמטיביים (סגל אקדמי בכיר, סגל אקדמי זוטור, עוזרי הוראה, סגל במסלול המקביל והנלווה – בכיר וזוטור), אשר אינו חבר סגל בכיר או זוטור במשרה מלאה במוסד מוכר להשכלה גבוהה ומי שמועסק במשרה עיקרית מחוץ למערכת ההשכלה הגבוהה ושהכנסתו אינה עולה על 1.75 פעמים השכר הממוצע במשק, שאינה מהוראה כנ"ל במוסד מוכר להשכלה גבוהה.

אוכלוסייה זו תקרא "עמיתי הוראה"

תידרש אסמכתא מהעובד לגבי גובה שכרו (תלוש שכר/טופס 106/תיאום מס). עובד עצמאי ייתן אסמכתא כנ"ל לגבי הכנסתו."

33. עדות לכוונת הצדדים ניתן למצוא גם בדברי מנכ"ל אוניברסיטת ת"א, מר מוטי כהן, אשר שימש כראש צוות המו"מ של ועד ראשי האוניברסיטאות, אשר הודיע ליו"ר ארגון הסגל האקדמי הבכיר באוניברסיטת ת"א, פרופ' בן ציון מוניץ, במכתב מיום 2.7.2008, כי מסלול עמיתי הוראה החדש מיועד גם למורים מן החוץ מרמה ג', בהתאם להסכם ההבנות עם הסגל האקדמי הזוטר:

"עם המעבר למסלול ההעסקה הנורמטיבי החדש של עמית הוראה, בכוונתנו להציע מסלול זה לכלל ציבור המרצים מן החוץ, ללא הבדל דרגתם הנוכחית".

כוונה אשר קיבלה תוקף מחייב ביום 14.12.08 עם החתימה על ההסכם הקיבוצי 2008.

מצ"ב מכתב מנכ"ל אוניברסיטת ת"א מיום 2.7.09 והוא יסומן להלן ג/6.

34. בית הדין הנכבד מופנה לפתיח בטופס ההצהרה "הנני מר/ גב' ד"ר/ פרופ". המבקש יטען בהקשר זה כי האמור רק מחזק את טענתו כי הוסכם שכל מי שהמשיבה מבקשת להעסיק יחתום על הצהרה, לרבות מורים מן החוץ ג', שכן כנהוג במשיבה, כשם שנהוג בשאר האוניברסיטאות, בעל מינוי של פרופ' במוסד אחר המועסק במשיבה כמורה מן החוץ זכאי להתמנות למורה מן החוץ ג'. דהינו, הונח על ידי המשיבה עצמה שגם מורים הכשירים לשיטתה למינוי של מורה מן החוץ ג' אמורים לחתום על טופס ההצהרה וכי אם יעמדו בדרישות הנקובות בו, יועסקו כעמיתי הוראה.

מצ"ב טופס ההצהרה אותו נדרשים למלא עמיתי הוראה ומורים מן החוץ פרט למורים מן החוץ דרג ג' והוא יסומן להלן ג/7.

35. יש לציין כי ההבדל בעלויות ההעסקה בין הדרגה הבכירה של מורים מן החוץ מרמה ג', לבין הדרגה הבכירה במסלול עמיתי הוראה (ב'), אינו משמעותי, יחד עם היתרון שבהעסקה במשך 12 חודשים ל-2 סמסטרים (לעומת 8 חודשים במסלול מורה מן החוץ).

36. במוסדות אחרים להשכלה גבוהה מקובל כי מורים מן החוץ דרג ג' ממלאים הצהרה בנוגע להכנסתם או חותמים על טופס הנוגע לתנאים המחריגים אותם מלהיות עמיתי הוראה כשאר המועמדים להוראה ולאחר בדיקת נתונייהם מתאפשר למועסקים כממ"ה ג' הזכאים והמעוניינים בכך להפוך לעמיתי הוראה ב'.

37. לעניין זה, ראוי לציין כי אוניברסיטת ת"א התנגדה בהתחלה לדרישת ארגון הסגל האקדמי הזוטר שם בנושא, אך לאחר פנייה לבית הדין לעבודה¹ היא הסכימה לדרישה האמורה ונחתם הסכם קיבוצי מיוחד המסדיר נושא זה.

מצ"ב ההסכם הקיבוצי המיוחד באוניברסיטת ת"א והוא יסומן להלן ד'.

38. חשוב להדגיש כי פניית ארגון הסגל האקדמי הזוטר בת"א נעשתה על בסיס ההסכם הקיבוצי האחרון שהיה כאמור הסכם ארצי עליו חתמו הן המשיבה והמבקש והן ארגון הסגל האקדמי הזוטר באוניברסיטת ת"א ואוניברסיטת ת"א.

המגעים בין הצדדים

39. הפנייה הראשונה בכתב של המבקש למשיבה בעניין הייתה בחודש נובמבר 2009, כאשר בתאריך 1.11.09 נמסר למר תמיר נוימן, הממונה דאז על משאבי האנוש במשיבה מכתב בנדון וקבלתו אושרה בישיבה שהתקיימה בין הצדדים בתאריך 5.11.09.

מצ"ב מכתבה של יו"ר המבקש למר נוימן והוא יסומן להלן ה'.

40. לאחר מכן התנהל בין הצדדים מו"מ ממושך על הנושא במשך קרוב לשנה וחצי אשר במהלכו המשיבה לא העלתה כל טענה מצידה כי יש לדון בנושא במסגרת ההסכם הקיבוצי הבא שייחתם בין הצדדים.

מצ"ב פירוט סיכומי הפגישות בהם נדון הנושא והוא יסומן להלן ו'.

41. ברם למרבה הפתעתם של נציגי המבקש נאמר להם ע"י הגב' שרה צזנה, ראש אגף משאבי אנוש הנוכחית במשיבה, בתאריך 1.2.11 כי הנושא ידון במסגרת המו"מ על ההסכם הקיבוצי החדש, זאת למרות שכאמור מדובר על נושא הקשור להסכם הקיבוצי משנת 2008.

42. יש לציין, כי עמדה זו נטענה בחוסר תום לב מובהק שהרי המשיבה ניהלה מו"מ על הסוגיה במשך כשנה וחצי מבלי להעלות את הטענה האמורה. יתרה מזאת, המשיבה הציגה במסגרת המו"מ עמדה לפיה היא שוקלת את דרישת המבקש בנדון דבר אשר בעטיו נמנע המבקש מלפנות לביה"ד לעבודה כבר לפני זמן רב כפי שנעשה באוניברסיטת ת"א ועל בסיס אותו הסכם קיבוצי.

¹ ס"ק 556/09 ארגון הסגל האקדמי הזוטר באוני' ת"א נ' אוני' ת"א.

43. בתאריך 10.3.11 פנה ב"כ המבקש בכתב למשיבה בדרישה כי תחלק טפסי הצהרה למורים מן החוץ בדרגה ג' על פי ההסכם הקיבוצי האחרון. לאחר מספר התכתבויות בנושא בין ב"כ הצדדים, מסרה המשיבה את תשובתה הסופית בתאריך 13.6.11. המשיבה טענה בתשובתה כי בהסכם הקיבוצי האחרון לא נכללה קבוצת המורים מן החוץ בדרג ג' כחלק מהקבוצות המיוצגות ע"י המבקש וכי הם אינם חלק מן ההסכם האמור, זאת תוך התעלמות מטענת המבקש כי ישנם מורים מן החוץ בדרג ג' אשר עונים למעשה על ההגדרות של עמיתי הוראה ולכן מורים אלה הינם חלק מהקבוצה עליה חל ההסכם הקיבוצי האחרון. כמו כן, נטען במכתב ב"כ המשיבה כי הנסיבות העובדתיות באוניברסיטת ת"א שונות ולכן אין להקיש מהם על המצב באוניברסיטת חיפה. לעניין זה ראוי להדגיש כי מאחר שההסכם הקיבוצי האחרון כלל את אונ' חיפה והן את אוניברסיטאות ת"א, העברית, בן-גוריון, ובר-אילן לא ניתן לומר שיש ליישמו באופן שונה בכל אוניברסיטה.

מצ"ב ההתכתבויות בין הצדדים והם יסומנו להלן: ז/1-4/ז.

הטיעון המשפטי

44. התנהלות המשיבה הינה בניגוד לקבוע בהסכם הקיבוצי האחרון ולא מאפשרת לכל מי שזכאי להיות מועסק בתנאים של עמית הוראה להיות מועסק בצורה זו.
45. לא סוכם, ולא זו הייתה כוונת הצדדים, להחריג מורים מן החוץ בדרגה ג'. וככל שהיו מקובלים חריגים על הצדדים הם צוינו במפורש בהסכם, עד כדי ירידה לפרטי פרטים כהחרגת מדענים בקמ"ע, ואף החרגת מורים הממלאים תפקידים ספציפיים (הוראת שפות) בתקנים מסויימים (מועסקים במסלול המקביל) בדרגות מסויימות (הזוטרות).
46. לא יעלה על הדעת כי המשיבה תכפור בתחולת ההסכם לגבי מורים מן החוץ דרגה ג' ולמעשה תכשיר לעצמה מסלול עוקף הסכם ותמשיך להעסיק מורים מן החוץ כרצונה וזאת כל עוד היא מעסיקה אותם בדרגה ג', שכן זו המשמעות המעשית של סירוב המשיבה לחלק הצהרות הכנסה לאוכלוסיה זו. תרצה המשיבה ותבקש להעסיק מורה מן החוץ בדרגה ב' המחייבת מילוי טופס הצהרה אשר מוביל פעמים רבות להעסקה בתקן של עמית הוראה. לא תרצה, תטען שיש להעסיקו כמורה מן החוץ ג' ובכך לשיטתה תהיה פטורה מהחובה המוטלת עליה לפי ההסכם הקיבוצי.
47. ממילא ההגדרה המתאימה על הצהרת הכנסה קובעת כי "עמית הוראה וכן מורה מן החוץ יחתום ללא כל הסתייגות לפני קבלת המינוי על הצהרה (בנוסח שיקבע על ידי המוסד) בדבר "הכנסה" כהגדרתה בהגדרת עמית הוראה לעיל".
48. גם הגדרת עמית הוראה בסעיף 4 לאותו הסכם הינה ברורה ואינה מוציאה מורים מן החוץ ג' מתחולתה. מתחולתה מוצאים רק אלה שסעיפי המשנה הקטנים (1) עד (6) מתקיימים בעניינם ותו לא. זאת ועוד, ע"פ ההסכם, גם חברי סגל אקדמי בכיר או מנהלי, שאינם מיוצגים ע"י הארגון, חויבו לחתום ללא סייג על טופס הצהרה לפיו הם מועסקים במעמד של מורה מן החוץ כחריג להסכם.

49. כך גם מלמדת התנהגות המשיבה עצמה במהלך המו"מ לכריתת ההסכם הקיבוצי, ולאחר חתימתו.
50. טענת המשיבה החדשה והמפתיעה בפרט לאחר המו"מ הממושך שהתנהל בין הצדדים בנדון, כמוה כהפרת הסכם וכניסיון לשיבוש הסכם תקף, תוך שהמשיבה מנסה לעשות דין לעצמה ולהתחמק ולהמשיך ולהעסיק במתכונת העסקה זולה.
51. מדובר באי קיום חובת תום הלב החלה על הצדדים מכוח היותם צדדים ליחסי עבודה ובניהול מו"מ ממושך בחוסר תום לב.
52. זכותם של חברי המבקש כי יחסי עבודה ינוהלו בתום לב חולשת על כל יחסי הצדדים. היחסים שבין המבקש למשיבה אינם יחסים חד צדדיים, ואינם יחסים שבבסיסם קשר חד פעמי, אלא הנם יחסים מתמשכים בהם מעוגנות התחייבויות ארוכות טווח. סטייה ממחויבות זו פירושה פגיעה באמון הנדרש ביחסי הצדדים - פגיעה המחייבת את התערבותו של בית הדין הנכבד.
53. בהקשר זה קבע בית המשפט הגבוה לצדק², כדלקמן:

"הצדק מחייב את התערבותנו, שכן נודעת חשיבות מרובה לכך כי ביחסי העבודה בישראל ישורר, הלכה למעשה, עקרון תום הלב. כל המודע למציאות השוררת ביחסי העבודה בישראל אינו יכול שלא להצטער על התופעה השלילית של פעולות חד צדדיות אשר הצדדים ליחסי העבודה נוקטים בהם, ללא כל הודעה מראש, וללא כל התחשבות מצד האחר. על רקע זה נודעת חשיבות רבה לכך כי יובהר כי השותפים ליחסי העבודה קשורים זה לזה בחובה של התנהגות הוגנת וישרה. עליהם להתחשב זה בזה. עליהם לפעול בתוך אמון זה כלפי זה. חובה זו אינה רק חובה מוסרית-חברתית, אלא חובה משפטית שהמפר אותה נתון לסנקציות שהדין קבען." (ההדגשות אינן במקור – ל.א.)

54. המשיבה, בסירובה לקיים התחייבותה פועלת בחוסר תום לב ובחוסר הגינות קיצוני כרשות ציבורית וכצד ליחסים קיבוציים וליחסי עבודה עם המבקש באופן אשר מחייב את התערבותו של בית דין נכבד זה.
55. התנהלות המשיבה בנושא זה אינה תמת לב והיא מנסה בדרך לא דרך לחמוק ממילוי התחייבויותיה ומחויבויותיה על פי ההסכם הקיבוצי 2008.
56. לפיכך על בית הדין מוטלת החובה לאפשר לכל מי שזכאי לכך בהתאם להגדרות ההסכם הקיבוצי ליהנות מהזכויות המוקנות לו, ולצורך כך על המשיבה מוטלת החובה לאפשר

² בג"צ 59/80 שירותי תחבורה נ' ביה"ד הארצי לעבודה, פ"ד לה (1) 828

לכל חברי הקבוצה למלא כל טופס הנחוץ לצורך בירור הסיווג שלהם בהתאם להסכמים הקיבוציים והזכויות הנלוות לסיווג זה.

הסעדים הנתבעים

57. להורות למשיבה להחתיים את כל המורים מן החוץ ג' או מועמדים למינוי כזה על הצהרת הכנסה (או העסקה במסלול חריג מוסכם, באותו הטופס), וככל שהכנסתם על פי ההצהרה אינה עולה על ההכנסה השנתית המרבית כהגדרתה בהסכם הקיבוצי 2008, להעסיקם במסלול עמיתי הוראה.
58. לקבוע כי המשיבה מפרה את הוראות ההסכם הקיבוצי משנת 2008 והוראות הדין בהתנהלותה בנושא מורים מן החוץ ג' וכי נוהל המשיבה לעניין מורים מן החוץ/עמיתי הוראה מנוגד להסכם הקיבוצי האחרון ולפיכך להורות למשיבה שלא להמשיך ולפעול על פיו ולקבוע שאין לנהוג בהתאם להוראותיו ואין להמשיך ליישמו.
59. לקבוע כי חברי המבקש שהועסקו לאחר כניסתו לתוקף של ההסכם הקיבוצי האחרון כמורים מן החוץ ג' על אף שהיו זכאים בהתאם להסכם להיות מועסקים כעמיתי הוראה, זכאים להפרשי שכר, זכויות סוציאליות ונלוות החל ממועד כניסתו לתוקף של ההסכם הקיבוצי האחרון.
60. ליתן כל סעד אחר שיראה בית הדין הנכבד לנכון להעניק בנסיבות העניין.
61. ואלה עדי המבקש:
- א. ניצן הדס, יועץ למבקש.
- ב. מיכל אבן, יו"ר המבקש.
62. לביה"ד הנכבד הסמכות המקומית והעניינית לדון בתביעה זו.
63. לאור האמור לעיל, יהיה זה מן הדין ומן הצדק לקבל את בקשת המבקש וליתן את הסעדים המבוקשים לעיל.
64. עותק מבקשת צד בסכסוך קיבוצי זה נמסר למשיבה בתאריך _____.

ליאור אבן, עו"ד

ב"כ המבקש